

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARGITAY BAŞKANLIĞI

Ankara
2017

YARGIDA ŞEFFAFLIĞA İLİŞKİN İSTANBUL BİLDİRGESİ

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, herkesin, hak ve yükümlölükleri belirlenirken ve kendisine bir suç yüklenirken, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakça ve açık olarak görölmesini istemeye hakkı olduğu ilkesini temel ilke olarak tanıdğından;

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, herkesin, mahkemeler önünde eşit olduğunu ve bir suçla itham edildiğinde ya da bir hukuk davasında hak ve yükümlölükleri hakkında karar verilirken, yasalar uyarınca kurulmuş yetkili, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde adil ve kamuya açık duruşma hakkına sahip olduğunu ifade ettiğinden;

Yukarıda anılan ilkeler ve haklar aynı zamanda, diğler uluslararası ve bölgesel insan hakları hukuk belgeleri, ÷lke anayasaları, yasaları, örf hukuku ve ayrıca yargı teamülleri ile geleneklerinde de tanındığından veya yer aldığından;

Günümüzde, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkesine bağılı olan her devlette, şeffaflık ilkesinin yargının temel unsuru olduğu evrensel kabul gördüğünden;

İŞTE BU GEREKÇELERLE, TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARGITAY BAŞKANI VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KALKINMA PROGRAMI'NIN DAVETLERİYLE, 20-22 KASIM 2013 TARİHLERİNDE İSTANBUL'DA TOPLANAN ASYA BÖLGESİNİN YÜKSEK MAHKEME BAŞKANLARI VE YÜKSEK YARGIÇLARI İLE 1-2 HAZİRAN 2016 TARİHLERİNDE BURSA'DA TOPLANAN BALKAN YÜKSEK MAHKEME BAŞKANLARI VE YÜKSEK YARGIÇLARI,

Adaletin tesisi ve yargıda şeffaflığın güvence altına alınması için, aşağıdaki ilkelerin temel gerekler olduğunu **BİLDİRİRLER:**

İlke 1

Yargılama, temel bir ilke olarak, kamuya açık yapılmalıdır.

Duruşmaların kamuya açık olması, demokratik bir toplumda adalete erişimin temel gerekliliklerinden biridir. Kamuya açık yargılama ilkesi, yargılamanın yapıldığı mahkeme salonlarına yurttaşların ve basın mensuplarının girmesine izin verilmesini gerektirir. Bu nedenle mahkeme, halkın ve basının duruşmaları izleyebilmesini sağlamalıdır. Bu amaçla, duruşma zamanı ve yeri hakkındaki bilgiler halka duyurulmalıdır. Davaya duyulabilecek ilgi ve duruşmanın yapısı dikkate alınarak, makul ölçüler çerçevesinde halkın izleyebilmesi için yeterli imkân sağlanmalıdır. Belirli bir yargı işleminin tümünü ya da bir kısmını kamu veya basına kapalı tutmak için meşru gerekçelerin bulunması halinde,¹ mahkeme, makul gerekçesini yazılı olarak yayınlamalıdır.

İlke 2

Yargı sistemi adliyelere ve adli bilgiye kolay erişimi sağlamalıdır.

Mümkün olan her koşulda adliyeler, gidiş gelişleri kolaylaştırmak için toplu taşıma merkezlerine yakın konumlanmalıdır. Yargı sistemi tarafından mahkemelere yakın yerlerde bilgilendirme noktaları ve bilgi kaynakları merkezleri kurulmalıdır. Kolaylıkla okunabilen tabelalar, oryantasyon kılavuzları ve görülecek dava listelerine ek olarak, mahkeme personeli halkla ilişkiler bürolarında hazır bulunmalıdır. Adliye binaları kamunun mahkeme formlarını doldurabilecekleri ve müzakere edebilecekleri alanların yanı sıra çocuklar, mağdurlar ve engelli kişiler gibi özel ihtiyaç sahibi gruplar için imkanlar sunmalıdır. Bunlara ek olarak adliye binalarında hukuk hizmetlerinin sunulabildiği odalar bulunmalıdır. Mahkeme kullanıcılarının, yalnızca zamanında ve etkili hizmet beklemeye değil, aynı zamanda adliye personeline en yüksek standartlarda ahlaki davranış, profesyonellik ve hesap verebilirlik görmeye hakları vardır.

¹ Kamuya açık duruşma şartının, yazılı sunum esasıyla yürütülen tüm temyiz işlemlerine veya yargılama öncesi kararlara uygulanması zorunlu değildir. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 14(1) maddesi, demokratik bir toplumda ahlâk, kamu düzeni ya da ulusal güvenlik gerekçeleriyle ya da tarafların özel hayatları bunu gerektirdiğinde, ya da özel durumlarda, mahkeme, açıklığın adalete zarar vereceği düşüncesine vardığı takdirde, mahkemenin gerekli gördüğü ölçüde, basın ve dinleyicilerin duruşmaların tümü ya da bir kısmının dışında tutulabileceğini kabul etmektedir. Bu türden istisnai koşullar dışında, duruşma, basın mensupları dâhil kamuya açık olmalı ve belirli kategoride insanlar ile sınırlanmamalıdır. Küçüklerin çıkarları aksini gerektirmedikçe, ya da duruşmalar evlilikle ilgili uyumsuzluklara ya da çocukların velayetine ilişkin olmadıkça, kamunun duruşma dışında tutulduğu davalarda dahi, temel bulgular, kanıtlar ve yasal gerekçe dâhil olmak üzere hükümler kamuya duyurulmalıdır.

ilke 3

Yargı, yargı sistemine erişimi kolaylaştırmalıdır.

Mahkemeler, mahkeme kullanıcılarına standart, kullanıcı dostu formlar ve talimatlar sağlamalı; dava başvuru harçları, mahkeme prosedürleri ve duruşma takvimleri hakkında açık ve doğru bilgi vermelidir. Bu bilgiler ayrıca internet üzerinden de paylaşılmalıdır.

Mahkemeler, uygun hallerde, mahkeme kullanıcılarına adalete ulaşacak farklı yolların olduğunu, dava açmanın bunlardan yalnızca birini teşkil ettiğini bildirmek amacıyla “çok kapılı adliye” konseptini benimsemeli ve hukuki yardım başvuruları bakımından bu kişilere yardımcı olmalıdır.

Kamunun yararlanabileceği yeterli hukuki yardımın olmadığı hallerde, sair şekilde mahkemelerde temsil edilemeyecek çıkarların korunması amacıyla, hukuki yardıma ihtiyacı olan dava taraflarının, kamu yararı için (pro bono) avukat tarafından temsil edilmesini teşvik etme, mahkeme dostları (amici curiae) tayin etme ya da alternatif uyuşmazlık çözümü önerme gibi girişimlerde bulunmak yargının sorumluluğudur. Uygun hallerde, mahkemeler avukatlık yetkisi olmayan uygun kişilerin mahkeme nezdinde tarafları temsil etmesine izin verebilir.

ilke 4

Yargı, mahkeme kullanıcılarına, herhangi bir ücret talep etmeksizin, yazılı ve sözlü çeviri imkânları sağlamalıdır.

Suçlanan kişinin, kendisine yöneltilen suçlamayı, anladığı dilde öğrenme hakkı, temel insan hakkıdır. Aynı zamanda, suçlanan kişi mahkemede kullanılan dili anlayamıyor veya konuşamıyorsa, ücretsiz olarak sözlü çeviriden yararlanma hakkı da temel insan hakkıdır. Nitekim, mahkeme kullanıcısının mahkemede kullanılan dilleri anlayamıyor olması, o kişi açısından yargılamanın şeffaflıktan tamamen yoksun olması anlamına gelir. Bazı durumlarda, sözlü veya yazılı çeviri olmaksızın, bir tanık tanıklık yapamayabilir veya bazı hallerde kanıt olarak bir belgeyi sunmak mümkün olmaz. Bu nedenle, hem yazılı hem sözlü çeviri bakımından, mahkemede gerekli imkânların hazır edilmesini sağlamak hâkimin ya da mahkeme yönetiminin sorumluluğudur.

ilke 5

Yargı, davaların şeffaf biçimde tevzi edilmesini sağlamalıdır.

Mahkeme sistemleri, davaların hâkimlere tevzi edilmesinde kullandıkları usuller bakımından farklıdır. Bazı ülkelerde, mahkeme başkanı davaların dağıtımına karar vermekten sorumludur. Diğer birtakım ülkelerde, dava tevzii, hâkimlerden ziyade mahkeme yöneticilerinin yönettiği bir fonksiyondur. Üçüncü bir seçenek ise, elle veya otomasyona dayalı olarak davaların rastgele tevzi edilmesidir. Son olarak, dava tevzii, yerleşik mahkeme teamülleri gibi gayri resmi kriterlere veya mahkemenin tabi olduğu daha resmi kurallar ve kanunlara dayalı olarak yapılabilir.

Benimsenen model hangisi olursa olsun, bir mahkemenin hâkimleri arasındaki iş bölümü, davaların tevzii de dâhil olmak üzere, normal olarak, kanunların öngördüğü veya ilgili mahkemenin kuralları uyarınca, önceden belirlenmiş şeffaf düzenlemelere göre yürütülmelidir. Benzer şekilde, kanunun veya mahkeme kurallarının öngördüğü gerekçelerle ve usullere uygun olarak yapılanlar dışında, bir dava, hâkimden alınmamalıdır.

İlke 6

Yargı, adaletin şeffaf biçimde gerçekleştirilmesini sağlamalıdır.

Adaletin topluma entegre edilmesi, yargı sisteminin halka açılmasını ve kendisini bilinir hale getirmeyi öğrenmesini gerekli kılar. Yargı gözetiminde olmak üzere, halk, basın ve mahkeme kullanıcıları, hem görülmekte olan hem de tamamlanan davalara ilişkin tüm bilgilere güvenli şekilde erişmelidir. Bu erişim, mahkemenin internet sitesi üzerinden veya uygun ve erişilebilir kayıtlar vasıtasıyla sağlanabilir. Anılan bilgiler, gerekçeli kararları, tarafların iddialarını, dilekçelerini ve delilleri içermelidir. Mahkeme tarafından henüz delil olarak kabul edilmemiş yazılı ifadeler veya benzeri delil niteliğinde belgeler hariç tutulabilir. Mahkeme belgelerine erişim, yalnızca davaya ilişkin materyal ile sınırlı olmamalı, aynı zamanda iş yükü ve dava sonuçlandırma oranları hakkında istatistikler gibi mahkemeye ilişkin idari bilgilerin yanı sıra, örneğin dava harçlarının tahsili ve bütçe tahsisatlarının kullanımı gibi, bütçeye ilişkin verileri de içermelidir. Hâkimler olası çıkar çatışmalarını açıklamalıdır.

İlke 7

Mahkemeler gözetim ve tutuklama konusunda denetim yetkisine sahip olmalıdır.

Yargı sisteminin, davalarda yaşanan gecikmeler nedeni ile haksız eleştirilere maruz kalmaması için, mahkemelerin tutuklu veya gözetiminde bulunan kişileri mahkeme önüne çıkarma yetkileri olmalıdır. İfade edilen unsur temel anlamda insan hakları konusu olsa da, yargı yönetimi ve şeffaflık konusunda kamuoyu algısını etkileyecek bir önlemdir.

İlke 8

Yargı, üst derece/temyiz mahkemesi kararlarının düzenli olarak yayınlanmasını sağlamalıdır.

Kanunlar, doktrin ve diğer asli hukuk kaynaklarına güvenilir erişim olmadan, hâkimler, avukatlar, hükümetler de dâhil olmak üzere ilgili davacılar belirli bir davada veya durumda hukukun nasıl işlemesi gerektiği konusunda açıkça anlaşılır rehberlikten yoksun kalırlar. Kararların yayınlanması; halkın, basının, sivil toplum kuruluşlarının, avukatların, hâkimlerin ve hukukçu akademisyenlerin hâkimlerin işlemlerini incelemesine imkân tanır. Kararların yayınlar yoluyla kamunun incelemesine tabi tutulması, aynı zamanda kanunların uygulanmasını düzenli hale getirir, yargı kararlarını daha tahmin edilir ve tutarlı kılarak adaletin kalitesini

yükseltir. Yüksek mahkeme kararlarının bağlayıcı emsal teşkil ettiği yargı sistemlerinde, temyiz mahkemesi ve yüksek mahkeme kararlarının yayınlanması ve dağıtılması, ilk ve ikinci derece mahkemelerindeki hâkimlerin ve hükümetlerin kanuna uymasını sağlamada kritik önem taşır. Yüksek mahkeme kararlarının salt ikna edici nitelikte olduğu ülkelerde dahi, hâkimlerin yazılı hukuku tutarlı biçimde yorumlamasını sağlamak önemlidir.

Mahkeme kararlarını, yazılı hukuk metinlerini ve bunun yanı sıra hukuk dergilerinde yayınlanan akademik makaleleri depolayan, kamu erişimine açık veri tabanlarının oluşturulması beklenmektedir.

ilke 9

Yargı, öğrencilerin yargı süreci hakkında bilgilendirilmesine yönelik programları teşvik etmelidir.

Yargı, okullarda ve üniversitelerde, yargı sürecinin anlaşılmasına ve şeffaflığın artırılmasına yönelik programları desteklemeli ve bu programlara katılmalıdır. Bu programlar, öğrencilerin mahkemeleri ziyaret etmesini, hâkimlerin okullara gitmesini, rol oynamayı, işitsel-görsel materyal kullanımını ve yargı usullerinin aktif olarak öğretilmesini içerebilir. Anılan programlar, yargı sistemi ve işleyişi hakkındaki bilgisizliğin ve yanlış kanıların önlenmesine veya düzeltilmesine katkı sağlar.

ilke 10

Yargı, adalet sisteminin rolü hakkında halkı eğitmeye yönelik halka ulaşım programları başlatmalı ve/veya bu programları desteklemelidir.

Şeffaflık, mahkeme işlemlerine ve bilgilere erişim sağlamaktan daha fazlasını içerir. Şeffaflığın sağlanması için bilgiler, hedeflenen kitle tarafından, özellikle hukuk bilgisi olmayan ve genellikle okur-yazarlığı kısıtlı olabilecek mahkeme kullanıcıları bakımından, kolayca erişilebilir formatta yayınlanmalıdır. Adaletin kalitesi ve verimliliğini artırmak üzere mahkemelerin işleyişi ve yargının faaliyetleri hakkında bilgilerin yayınlanması aynı zamanda, halkın yargıya güvenini de olumlu yönde etkiler.

Yargının halka ulaşımı, hâkimlerin ileriye etkili önlemler almalarını ve hizmet verdikleri toplum ile doğrudan ilişki kurmalarını içerir. Bu faaliyetler, belediye sarayı toplantılarına katılmayı, radyo ve televizyon programlarının düzenlenmesini, mahkeme kullanıcılarına yönelik kılavuz gibi farkındalık artırıcı materyalin yayınlanmasını içerebilir. Kısa kitapçıklar biçimindeki bu kılavuzlar, tutuklama, gözaltı, kefalet, ceza ve hukuk yargısı usulleri hakkındaki temel bilgiler ile suç mağdurları, tanıklar ve diğer hizmet alanlar için faydalı iletişim bilgileri sağlayabilir.

Mahkeme hizmetleri ve usullerine ilişkin bu tür halka ulaşım ve eğitim programları, hem yargı hem de mahkeme kullanıcıları açısından faydalıdır. Bu programlar, yargının toplum ile aktif olarak ilişkiye girmesini ve hukuk sisteminin işleyişi ile davaların yürütülmesindeki karmaşıklığın açıklığa kavuşturulmasını sağlar. Böylelikle, yargının ileriye etkili halka ulaşım ve iletişim stratejileri yoluyla, mahkemenin işleri hakkında halkın eğitilmesi ve katılımının sağlanması, toplumda halkın mahkemelere duyduğu güveni artırabilir ve hukukun üstünlüğüne saygıyı güçlendirebilir.

Yargı, yargı kararları dahil olmak üzere yargının işlemleri hakkında halkı bilgilendirmeye yönelik meşru işlevini ifa edebilmek için basına erişim ve uygun yardım sağlamalıdır.

Yargılama esnasında ve sonrasında, davalar dâhil olmak üzere adaletin dağıtılması konusunda, masumiyet karinesini ya da uyuşmazlığa taraf olanların haklarını ihlal etmeksizin, bilgi toplamak, yorumlar yapmak ve bilgileri halka iletmek, basın işlevi ve görevidir. Hangi davaların kamunun dikkatine getirileceğine ve haberin nasıl duyurulacağına karar verme özgürlüğü ve adalet sisteminin örgütlenme ve işleyişini eleştirme hakkını içeren bu ilkeden ancak Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin öngördüğü koşullarda olabildiğince ayırmak mümkün olmalıdır.

Basının yargı işlemlerine erişimi yalnız adliyenin kapılarını açmak ve gazetecilere oturacak yer göstermekten ibaret değildir. Mahkemeler, davalar hakkında yalan yanlış ve sansasyonel haberler yapılmasından iyi etkilenmezler. Nitekim basında kötü veya yanlış haberler yapılması, halkın yargıya olan güvenini sarsabilir ve yargının bağımsızlık, tarafsızlık ve dürüstlüğü konusunda kuşku yaratabilir. Gazetecilerin, mahkemeler tarafından veya mahkemelerle işbirliği halinde eğitilmesi, kötü haberciliğin azalmasına katkıda bulunabilir. Bu tür bir eğitim, yargı usulleri ile hukuki konular hakkında gazetecilere temel bilgiler vermeye, böylelikle onların gazetecilik becerilerini ve etik anlayışlarını geliştirmeye ve hâkimler ile gazeteciler arasında güven tesis etmeye yönelik olmalıdır.

Basının adil ve dengeli bir şekilde bilgilendirilmesi aynı zamanda, davalar hakkında haber yapılmasını kolaylaştırmak üzere her mahkemede basın bürosunun kurulması suretiyle mahkemelerin aktif olarak gazetecilere ulaşmasını gerektirebilir. Bu bürolar, basın temsilcileri ile irtibat kurabilir, gazetecilerin isteklerine cevap verebilir, basın bildirileri yayınlatabilir ve genel olarak yargı kararları ile hukuki konular hakkında gazetecilere doğru bilgiler verebilir. Söz konusu bürolar aynı zamanda, dava takvimi hakkında bilgi verebilir, basında çıkan haberlerin doğruluğunu izleyebilir ve halkın yargıyı daha iyi anlamasını sağlayacak basın kampanyaları düzenleyebilir.

Yargı, adaletin gerçekleştirilmesine ilişkin halkın memnuniyetini değerlendirmeli ve bu yolla adaletin kalitesini yükseltme yönünde çaba göstermelidir.

Adaletin gerçekleştirilmesine ilişkin halkın memnuniyet seviyesini ölçmenin çeşitli araçları vardır. Akademisyenlerin ve medyanın katkılarına duyarlı olmanın yanı sıra, yargı, mahkeme kullanıcılarının geri bildirim vermelerini teşvik etmelidir. Etkili ve tarafsız şikâyet sistemi, düzenli dava incelemeleri, mahkeme kullanıcılarına ve diğer paydaşlara yönelik periyodik anketler uygulama, mahkeme kullanıcı komiteleriyle görüşmeler, adaletin gerçekleştirilmesine ilişkin halkın memnuniyetini inceleme ve yargı sürecindeki sistemsel zayıflıkları, özellikle çıkar peşinde koşan "kapı tutucular"ın yaratmış olabileceği zayıflıkları tespit etmenin yollarıdır. Ancak, ders alınmadıkça ve düzeltici eylemler yapılmadıkça bu uygulamalar anlamsız hale gelir. Karşılaşılan zorluklar ve adalet sisteminin işleyişini iyileştirmeye yönelik alınan önlemleri de içeren, yıllık faaliyet raporunun yayınlanması, halkın yargıya güvenini artıracak önlemlerden biridir.

Hâkimlerin atanma prosedürü şeffaf olmalıdır.

Adayların yargı görevine seçilme koşullarının şeffaf olması gerektiği hakkında genel mutabakat vardır. Bu süreçte şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak amacıyla yüksek yargı görevine aday olan kişilerde aranan nitelikler de dâhil olmak üzere, atama ve seçim kriterleri, herkesin erişimine açık olmalıdır. Yargıdaki tüm boş kadrolar, atama için uygun adayların başvuru yapabilmesini veya aday gösterilebilmesini sağlayacak biçimde duyurulmalıdır. Bu durum, yargıda liyakate dayalı atama ve yükselme usullerinin, mümkün olduğunca toplumun bütününe yansıtan ve kapsayan bir aday kitlesine açık olmasını sağlar. Boş kadroların ve bu kadrolar için aday listelerinin yayınlanması ayrıca, halkın atama sürecini denetlemesine de imkân tanır.

Hâkimlerin göreve getirilmesinde uygulanan çeşitli yöntemler olsa da, yargı bağımsızlığının korunması için, hâkim atama ve yükselmelerinin yasama veya yürütme erki tarafından değil, yüksek yargıya atamalarda Devlet Başkanı'nın resmi onayı ile birlikte, Yargı Kurulu gibi bağımsız bir organ tarafından yapılmasının zorunlu olduğu yönünde, çağdaş uluslararası ve bölgesel inisiyatiflerde oybirliği halinde mutabakat vardır. Kurulun yargı mensubu üyeleri ve yargı mensubu olmayan üyeleri, yargı görevine layık adayların seçilmesinde uygun biçimde tanımlanmış roller oynamalıdır. Yargı Kurulunun hâkim olmayan üyeleri, uygun bir atama mekanizmasıyla, saygınlığı ve deneyimi herkes tarafından kabul edilen önde gelen hukukçular veya yurttaşlar arasından seçilebilir.

Kurulun karma yapısı, kendi çıkarını gözetme, kendini koruma ve kayırmacılık algılarını önler ve toplumda mevcut farklı bakış açılarını yansıtır, böylece yargı için ilave meşruiyet kaynağı oluşturur.

Yargı, hâkimlerin etik dışı davranışlarına ilişkin şikâyetlere şeffaf biçimde karşılık vermelidir.

Yargının yalnız etik davranış ilkelerini kabul etmesi değil, aynı zamanda bu ilkelerin topluma en geniş biçimde duyurulmasını sağlaması gereklidir. Ancak, yargı etiği ilkeleri uygulanabilir değilse, yargı performansını ve halkın güvenini artırmada pek işe yaramaz. Bu nedenle, hâkimlerin etik dışı davranışlarına ilişkin şikâyetlerin mahkemeye götürülmesi imkânı olmadığı hallerde, bu şikâyetleri almak, soruşturmak, çözümlmek ve karara bağlamak üzere, güvenilir, bağımsız bir Yargı Etiği İnceleme Kurulu biçiminde bir mekanizma kurulmalıdır. Söz konusu kurul, yargının kontrolünde olmamalı; fakat toplumun güvenini temin etmek için, toplumun üyelerinden yeterli ve profesyonel temsile sahip olmalıdır. Yargı mensubu olmayan kişilerin (avukatlar, akademisyenler ve toplumun temsilcileri) etik ilkelere uyulup uyulmadığının izlenmesi sürecine dahil edilmesi, yargının kendi çıkarını gözetmediği ve kendini koruduğu biçiminde muhtemel algıları önler ve şeffaflığın en temel unsurunu teşkil eder.

Hâkimlerin disiplin prosedürü şeffaf olmalıdır.

Bir hâkime disiplin cezası verme veya hâkimi görevden alma yetkisi, görevdeki veya emekli olmuş hâkimlerden oluşan, ancak üyeleri arasında, yasama veya yürütme erki mensupları olmamak şartıyla, hâkim olmayan kişileri de içeren bağımsız bir organa (veya hâkimlerin atanmasından sorumlu Yargı Kuruluna) verilmelidir. Hâkimi görevden alma yetkisinin Devlet Başkanı veya yasama organına verildiği hallerde, bu yetki ancak, anılan bağımsız organın bu yöndeki bir tavsiye kararından sonra kullanılmalıdır. Bir hâkim aleyhine yaptırım istemiyle başlatılan işlemlerde, söz konusu işlemlerin gizli veya kamuya açık yürütülmesine bakılmaksızın, verilen nihai karar halka duyurulmalıdır. Şikâyet söz konusu ise, şikâyete ilişkin soruşturmanın sonucu şikâyetçiye bildirilmelidir.

İstanbul Bildirgesi İmza Töreni

3 Haziran 2016, Dolmabahçe Sarayı / İstanbul

